

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ

Ропухи і мавпочки-танцівниці

Про більшість західноафриканських вантажівок ніяк не скажеш, що вони перебувають у розквіті своєї молодості, і життя навчило мене не очікувати від них надто багато. Але такого видовища, як та вантажівка, що приїхала відвезти мене в гори, я ще не бачив: вона була на межі старечого занепаду. Машина стояла переді мною на просілих колесах, ухоркана після нескладного підйому пологим схилом до нашого табору, і я з тривогою довірив їй себе і весь свій багаж. Водій, який виявився веселим молодиком, попередив, що йому потрібна буде моя допомога у двох вельми важливих справах. По-перше, коли ми спустатимемося з гори, я мав притискати ручне гальмо аж до підлоги, бо інакше воно вперто відмовлялося працювати. По-друге, мені треба було пильнувати зчеплення, бо муфта цього примхливого механізму лише вичікувала першої-ліпшої нагоди, щоб із ревом спійманого в пастку леопарда вискочити зі свого гнізда. Оскільки цілком зрозумілим було, що навіть водій західноафриканської вантажівки не може вдало керувати машиною, скоцюрбившись під

приладовим щитком у позі ембріона, то я мусив перебрати на себе управління цими механізмами, якщо хотів лишитися живим. Отож я раз по раз нахилився й тиснув на гальма, вдихаючи їдкий запах паленої гуми, тимчасом як наша відважна вантажівка, смикаючись, посувалася до гір зі сталою швидкістю двадцять миль¹ на годину; іноді, спускаючись зі схилу, вона забувала про всю обачність і мчала сторчголов на цілих двадцяти п'яти.

Перші тридцять миль дорога з червоного ґрунту зміїлася низиною, порослою лісом; обабіч щільною лавою стояли велетенські дерева, а їхні верховіття, спітаючись, утворювали над нами листяне склепіння. Птахи-носороги, змахуючи крилами, зграйками перелітали через дорогу і трубили, наче клаксони якихось стародавніх таксі-привидів, а на узбіччях, візерунчасто помережані клаптиками сонячного світла, лежали агами, від хвилювання паленіючи призахідними барвами й несамовито хитаючи головами. Поволі й майже непомітно дорога пішла вгору, звиваючись набридливими закрутами довкола лісистих пагорбів. Хлопці в кузові вантажівки завели пісню:

Мій дім, мій дім,
Коли побачу рідний дім?
Коли побачу рідну матір?
Ніколи не забуду їх...

Водій почав тихенько підмугикувати приспів, позиркуючи на мене, чи я, бува, не проти. На його подив, я заспівав і собі, і так вантажівка наша котила вперед, здіймаючи за собою хмари червоної куряви, з кузова линував дружний хор голосів, тоді як ми з водієм доповнювали й урізноманітнювали його всілякими приспівками, а водій ще й акомпанував уривчастими звуками автомобільного гудка.

Що вище ми здіймалися, то частіше траплялися просвіти в лісових нетрях, а незабаром почав змінюватися й підлісок:

¹ 1 миля = 1609,344 м. — Тут і далі примітки перекладача.

наче ватаги розбійників, дебели деревуваті папороті стояли вздовж дороги на товстих присадкуватих волохатих стовбурах, з верхівок яких пір'ясте бадилля розбризувалося зеленими фонтанами ніжного листя. Як виявилось, це були вартивники нового світу, адже зненацька гори немов скинули з плечей плащ, і ліс зник. Він лежав позаду нас, у долині, — густе зелене хутро, що хвилями відходило в мерехтливу від спеки далечінь, тоді як перед нами велично здіймалися гори, встелені килимом високої, по пояс, трави, що брижилася й мінилася золотом на сонці. Вантажівка видиралася дедалі вище, від надзусиль двигун сопів і здригався. Я вже було подумав, що останні двісті чи триста футів¹ нам доведеться штовхати цю горопаху, але, на подив усім, вона таки спромоглася сама виїзти на гребінь гірського пасма, тремтячи від утоми, вергаючи струмені пари з радіатора, наче кит, що конає, зі свого дихала. Ми проповзли ще трохи й спинилися. Водій вимкнув двигун.

— Мотор стати гарячий, ми чекати мало часу, — пояснив він, показуючи на передок вантажівки, яка вже повністю сховалася під хмарою пари.

Мені за щастя було виїзти з розпеченої кабіни. Я пройшовся до місця, де дорога спускалася в чергову долину. З цього оглядового майданчика я бачив і ту місцевість, яку ми лишили за собою, і ту, у яку мали ось-ось в'їхати.

Позаду простяглися безкраї зелені ліси, які звідси видавалися щільними й непроникними, як овеча шерсть; лише на вершинах пагорбів можна було помітити просвіти в гущавині листя, адже дерева на тлі неба вимальовувалися неначе з подертими торочками. Перед нами ж розіслався світ геть інакший; здавалося неймовірним, що він може лежати поряд із тим, попереднім. Не було поступового переходу: позаду zostався ліс велетенських дерев, що виблискували у вишуканих шатах із листя, наче гігантського зросту «перламутрові

¹ 1 фут = 12 дюймів = 30,48 см.

королі»¹ в зеленому вбранні. А попереду аж ген до імлисто-блакитного обрію пасмо за пасмом простяглися гори, зливаючись і перетікаючи одна в одну, ніби величезні застигли хвилі. Гори немов обертаються обличчям до сонця, а схили їхні від підніжжя до гребеня вкриті мінливим золотаво-зеленим руном трави, яка то світлишає, то тьмянішає, коли вітер колошкає чи розгладжує її. Позаду нас ліс оздоблений щонайяскравішими відтінками червоногарячого й зеленого — різкими й насиченими кольорами. Попереду ж у цьому невідомому гірському трав'янистому світі барви були м'якими й ніжними: блідо-зелені, золотаві, жовтувато-брунатні, теплі коричневі. Плавкі вигини пагорбів, укритих травою в легких, пастельних тонах, цілком могли бути краєвидом Англії — пагористими пасовиськами на її півдні, тільки більшого розміру. Цю оману, однак, порушувало сонце, що немилосердно пражило без упину, аж ніяк не на англійський лад.

Відтоді дорога скидалася на «американські гірки»: ми зі скрипом і торохкотінням спускалися в сідловини, а потім з хрипом і кашлем видиралися на крутосхили. На вершині однієї з гір ми знову зупинилися, щоб дати двигуну охолонути, і я помітив у долині село, що з цієї відстані здавалося безладною купкою чорних поганок на зеленому тлі. Коли двигун було вимкнено, тиша, наче вовняною ковдрою, накрила нас; чути було тільки м'яке шамотіння трави, яку хвилював вітер, та ще із села внизу долинав гавкіт собаки й кукурікання півня, звуки неголосні й притлумлені відстанню, однак чіткі й виразні. У бінокль я розгледів, що в селі відбувається якийсь рух: юрмища людей сновигали довкола хаток, зблискували мачете й списи, раз по раз миготіли барвисті саронги.

— Що там за метушня? — запитав я шофера.

¹ «Перламутрові королі й королеви» — у ХІХ ст. серед лондонських торговців виникла традиція збирати пожертви на благодійність. Вони одягались у вбрання, розшите перламутровими гудзиками, і обирали собі Короля або Королеву. Цей звичай збережено й донині.